

Grŵp Trawsbleidiol ar Hinsawdd, Natur a Lles

16:00 – 17:00

14.03.2022

Cyfarfod rhithwir drwy Zoom

Agenda:

1. **Delyth Jewell AS:** Croeso, cyflwyniadau, ac ymddiheuriadau
2. **Delyth Jewell AS** Cofnodion y cyfarfod diwethaf a materion yn codi o'r cofnodion
3. **Llysgenhadon Hinsawdd Ieuenctid Cymru**
4. **Dr Liz Marks,** Diweddariad ar ymchwil gyfredol i newid hinsawdd a lles
5. **Cyflwyniad gan Kim Mamhende,** Eiriolwr Llais Ieuenctid, Gweithredwr Newid Hinsawdd a Rheolwr Datblygu Busnes
6. **Trafodaeth am weithredu hinsawdd rhwng cenedlaethau**
7. **Delyth Jewell AS:** Unrhyw fusnes arall a dyddiad y cyfarfod nesaf

Camau i'w cymryd:

- Dod o hyd i amser mwy addas ar gyfer y cyfarfod nesaf
- Awgrymiadau ar sut i gael mwy o gynrychiolaeth, yn enwedig gan genedlaethau hŷn

Yn bresennol:

Amber Howells, Anouchka Grose, Bryony Bromley, Dale Thomas, Daniel Rose, Dokubo Whyte, Dr Stacey Harris, Emily Darney, Glenn Page, Gwenda Owen, James Radcliffe, Jennifer Huygen, Joe Rossiter, Joshua Whyte, Dr Kathryn Speedy, Kevin Rahman-Daultrey, Kim Mamhende, Kirsten Shukla, Dr Liz Marks, Liz Williams, Lleucu Siencyn, Madelaine Phillips, Marvin Thompson, Matthew Walker, Molly Hucker, Nel Hywel, Poppy Stowell-Evans, Ryland Doyle, Sandy Clubb, Shenona Mitra, Tom Downs

Hefyd yn bresennol:

Delyth Jewell AS (Cadeirydd), Carolyn Thomas AS, Heledd Fychan AS, Huw Irranca-Davies AS, Mark Isherwood AS

Ymddiheuriadau AS:

Llyr Gruffydd AS, Mike Hedges AS, James Evans AS, Tom Giffard AS, Vikki Howells AS, Samuel Kurtz AS, Darren Millar AS, Sarah Murphy AS, Buffy Williams AS, Natasha Asghar AS, Paul Davies AS, Lesley Griffiths AS, Luke Fletcher AS, Jack Sargeant AS, Hefin David AS, Sian Gwenllian AS

Cofnodion:

- 1. Delyth Jewell AS:** Croeso, cyflwyniadau, ac ymddiheuriadau
- 2. Delyth Jewell AS** Cofnodion y cyfarfod diwethaf a materion yn codi o'r cofnodion

Delyth Jewell AS

- Croeso
- Cytuno ar gofnodion y cyfarfod diwethaf
- Unrhyw fusnes yn codi

3. Llysgenhadon Hinsawdd Ieuencid Cymru

Poppy Stowell Evans (Llysgennad Hinsawdd Ieuencid)

- Cyfarfod personol cyntaf a gynhaliwyd ddoe
- Mae'r manifestio yn canolbwyntio ar y groesffordd rhwng hinsawdd, cyfiawnder a chymdeithasol, yn ogystal â datgoedwigo a bioamrywiaeth
- Dros y flwyddyn nesaf byddwn yn edrych ar hinsawdd a chyfiawnder cymdeithasol, gan gynyddu lleisiau'r bobl y mae newid yn yr hinsawdd yn effeithio fwyaf arnynt e.e. pobl frodorol a ffoaduriaid hinsawdd.
- Mae newid yn yr hinsawdd yn cysylltu â llesiant

Vicky Moller

- A oes modd newid amser y cyfarfod fel bod mwy o bobl yn gallu mynychu?

Anfonir pŵl ar ôl y cyfarfod

4. Dr Liz Marks, Diweddariad ar ymchwil gyfredol i newid hinsawdd a lles

Dr Liz Marks

- Mae papur a gyhoeddwyd yn y Lancet yn edrych ar bryder hinsawdd ar draws 10 gwlad ledled y byd
- Mae'n edrych ar sut mae hyn yn gysylltiedig â diffyg gweithredu gan lywodraeth a theimlad o frad gan y llywodraeth
- Gall hyn arwain at anaf moesol a all arwain at afiechyd meddwl
- Gall diffyg gweithredu llywodraethau ar newid hinsawdd a thanwydd ffosil fod â goblygiadau i hawliau dynol

- Wedi bod yn cynnal gweithdai gyda disgyblion chweched dosbarth yn rhoi lle iddynt adleisio emosiynau a rhoi ymdeimlad o obaith a'u defnyddio fel catalydd ar gyfer gweithredu
- Cysylltiadau â gwaith sy'n cael ei wneud gyda Bannau Caerfaddon yn edrych ar fyw'n dda ac ymchwilio i sut mae natur yn cysylltu â phryder eco yn ogystal â sut y gall therapïau sy'n seiliedig ar natur fod yn ddefnyddiol e.e. nofio gwyllt
- Gweithio gyda Chymdeithas Seicolegol Prydain i integreiddio iechyd planedol i'r ffordd y mae seicolegwyr clinigol yn meddwl

Matthew Walker

- Beth fyddai angen ei wneud i wneud y dyfodol yn ddymunol, gan dybio bod cynhesu byd-eang yn digwydd ac na allwn optio allan?

Dr Liz Marks

- Mae angen i ni gael gobraith realistig yn gysylltiedig â dealltwriaeth o'r hyn yr ydym yn ei werthfawrogi, felly ymagwedd sy'n canolbwyntio ar ystyr

Matthew Walker

- Beth fyddai ei angen i'r dyfodol fod yn ddymunol?

Poppy Sowell- Evans

- Gallwn ni i gyd wneud newidiadau cadarnhaol fel unigolion ond mae angen i'r newid gwirioneddol ddod o gwmnïau enfawr a gweithredu'r llywodraeth o ran sut rydym yn masnachu
- Mae angen inni ddal y rhai sydd â chyfrifoldeb yn fwy atebol

5. **Cyflwyniad gan Kim Mamhende**, Eiriolwr Llais Ieuencid, Gweithredwr Newid Hinsawdd a Rheolwr Datblygu Busnes

Kim Mamhende

- Gall yr iaith a ddefnyddir i drafod newid hinsawdd fod yn ddigon annymunol, gall ymddangos fel pwnc mawr a all fod yn anodd ei ddirnad.
- Mae'n anoddach cyrraedd pobl o gefndiroedd difreintiedig sydd fwyaf tebygol o gael eu heffeithio gan newid hinsawdd
- Yn aml nid yw'r iaith yn hawdd closio ati.
- Gall gweithredu ar lawr gwlad fod yn anneniadol gan y gall pobl fod â trawma oherwydd trais a gelyniaeth yr heddlu ac mae arestiadau anghymesur ar bobl o liw
- Mae gweithredu hinsawdd yn aml yn cael ei weld fel mudiad dosbarth canol gwyn ond mae angen i ni rymuso cymunedau yr effeithir arnynt yn fwy i weithredu a chynyddu cynrychiolaeth
- Mae newid yn yr hinsawdd hefyd yn fater cyfiawnder cymdeithasol a dosbarth

6. Trafodaeth am weithredu hinsawdd rhwng cenedlaethau

Delyth Jewell AS

- Angen creu lle croesawgar i grwpiau a all wynebu mwy o rwystrau

Emily Darney

- Mae Cam 2 COP 15 ar fioamrywiaeth yn dod i fyny ym mis Ebrill

Carolyn Thomas AS

- Gweithio gydag awdurdodau lleol i reoli lleiniau glas ar gyfer bioamrywiaeth

Delyth Jewell AS

- Angen meddwl sut y gallwn gydweithio ar COP 15

Jennifer Huygen

- Beth yw barn pobl am rôl sefydliadau hamdden, chwaraeon, diwylliant a chelfyddydau ar newid hinsawdd? Byddent yn hoffi gwneud mwy i ddod yn gynaliadwy ac ysbrydoli newid yn eu cymunedau

Heledd Fychan AS

- Yn COP 26 soniwyd am chwaraeon a diwylliant fel ffordd o godi ymwybyddiaeth o bryder hinsawdd, gyda Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol yn gallu datblygu hynny yng Nghymru.

Amber Howells

- Wedi bod yn edrych ar sut i wreiddio economeg gylchol yn sector y celfyddydau ac ymarfer theatr e.e. edrych ar deithio, trafnidiaeth, gwisgoedd ac ati
- Edrych ar sut i deithio heb hedfan a bod yn fwy cynaliadwy

7. Delyth Jewell AS: Unrhyw fater arall a dyddiad y cyfarfod nesaf

Delyth Jewell AS

- Mae angen inni feddwl sut y gallwn gael cynrychiolaeth ehangach, yn enwedig gan genedlaethau hŷn
- Hwyl fawr i Liz Williams
- Anfon pŵl i weld faint o'r gloch i gynnal y cyfarfod nesaf